

Dividend in coronatijd?

Ondernemingsrecht 2020/XXIV

De invloed van de coronacrisis op het al dan niet doen van een uitkering aan aandeelhouders is groot. Veel bestuurders zullen de dividendvoorstellen die in aanloop naar de jaarlijkse algemene vergadering of de jaarlijkse besluitvorming in het kader van het vaststellen van de jaarrekening werden voorbereid willen heroverwegen. Sommige aandeelhouders zullen extra behoefte hebben aan een dividend vanwege de eigen financiële situatie en aandringen op een uitkering. Bij een voorgenomen uitkering in coronatijd wordt de rol van BV-bestuurders er niet makkelijker op. Kan het bestuur zijn goedkeuring nog verlenen aan een uitkering gelet op de onzekerheden als gevolg van de uitbraak van het coronavirus?

1. Inleiding

De coronapandemie heeft grote gevolgen voor de financiële positie en meer in het bijzonder de liquiditeit en cashflow van veel vennootschappen. Bestuurders van grote en kleine vennootschappen zijn sinds de maatregelen ter bestrijding van corona zijn afgekondigd dan ook bezig met de vraag of een voorgenomen uitkering aan aandeelhouders moet worden doorgezet. Bij het schrijven van deze bijdrage hebben al 27 Nederlandse beursfondsen te kennen gegeven het dividendvoorstel in te trekken,² aan te houden, te veranderen, uit te stellen of in het geheel niet te zullen agenderen. Voor deze beursvennootschappen is de invloed van de coronacrisis op de uitkeringen aan aandeelhouders duidelijk naar buiten gekomen. Veel statuten van beurs- NV's bevatten een bepaling die voorziet in de mogelijkheid voor het bestuur om te bepalen dat de winst van een afgelopen boekjaar geheel of gedeeltelijk gereserveerd zal worden.³ De statuten bepalen dan verder dat hetgeen na de reservering aan winst overblijft ter beschikking van de algemene vergadering staat.⁴ Besluit de algemene vergadering tot uitkering, dan verschiet het bedrag waar het om gaat van kleur, van eigen vermogen naar kortlopende schuld tot dat het geld de vennootschap definitief verlaat. Ongetwijfeld heeft het bestuur over het besluit tot reservering en daarmee over het dividendvoorstel dat voor de algemene vergadering 2020 werd of zou worden geagen-

deerd goed nagedacht. In voorbereiding daarop is naar verschillende prognoses gekeken voor de korte, middel-lange en lange termijn. Op basis van de kennis over het verleden, het afgelopen boekjaar zoals blijkt uit de opge-maakte jaarrekening en de toekomstverwachtingen is een inschatting gemaakt over de benodigde omvang van het eigen vermogen en daarmee welk gedeelte van de winst gereserveerd moet worden en wat kan worden uit-gekeerd.

Precies voordat het echte AV-seizoen 2020 zou beginnen, waarin de jaarrekeningen zouden worden vastgesteld en over dividendvoorstellen zou worden besloten, veranderde de situatie door de corona-uitbraak en de daarop-volgende overheidsmaatregelen plotseling compleet. Alle prognoses op macro en microniveau werden anders.⁵ De besturen van deze NV's moesten en moeten snel schakelen op deze veranderende omstandigheden, met als grootste probleem dat niemand weet wat de ge-volgen zullen zijn. Alle bestaande modellen schieten te kort, maar stilzitten is geen optie. De meest voor de hand liggende reactie is dan natuurlijk om te overwegen het dividend te schrappen. Zo lang de algemene vergadering niet over het restant van de winst heeft beschikt en de statuten aan het bestuur de bevoegdheid geven om de winst geheel of gedeeltelijk te reserveren, kan het be-stuur (in deze situatie) iets doen aan de hoogte van de uitkering. Het oorspronkelijke besluit om een bepaald bedrag te reserveren kan worden herroepen of worden aangepast,⁶ zodat een hoger bedrag aan de reserves zal worden toegevoegd.⁷ Hiermee komt een evenredig lager bedrag ter beschikking van de algemene vergadering en zal het dividendvoorstel moeten worden aangepast.⁸ Dit zal nopen tot een nieuwe oproeping indien de oproe-pingstermijn al verstreken is. Ook kan besloten worden het gehele dividendvoorstel in te trekken om op een later moment te bezien of (een gedeelte van) de winst over het afgelopen boekjaar nog uitgekeerd kan worden. In art. 9 van het wetsvoorstel Tijdelijke wet COVID-19

1 Barbara Bier is adviseur en oud- notaris/hoogleraar. De definitieve versie van dit artikel zal verschijnen in het themanummer 'Ondernemingsrecht in tijden van corona'.

2 17 april 2020. Voor banken en verzekeringsmaatschappijen geldt dat zij hiertoe zijn verzocht door respectievelijk de ECB en Eiopa, de Europese toezichthouder voor bedrijfspensioenen en verzekeringen.

3 Art. 2:101 lid 6 BW.

4 Het betreft de zeer veel voorkomende afwijking van de wettelijke hoofdregel van art. 2:105 lid 1, dat voor zover de statuten niet anders bepalen, de winst de aandeelhouders ten goede komt.

5 Ik verwijs naar de uitgebreide beschouwing hierover van Winter en Van de Loo in 'De rol van de raad van commissarissen ten tijde van nood' elders in deze uitgave (*Ondernemingsrecht 2020/V*).

6 Ik laat hier de situatie waarbij in de balans het vermogen is weergegeven met inachtneming van de bestemming van de winst of het voorstel daartoe buiten beschouwing.

7 Voor de toetsing van een besluit tot reservering verwijs ik naar het overzicht in mijn bijdrage in *Ondernemingsrecht 2012/16*, 'Besluit tot reservering van winst blijft in stand. Ruime mate van beoordelingsvrijheid voor orgaan dat bevoegd is tot reservering.', bij de bespreking van Hof Amsterdam 15 november 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BV1255 (VEB Emarcy /AIR FRANCE-KLM)

8 Ter besparing van de uitgaande geldstroom zou aan de mogelijkheid van stockdividend gedacht kunnen worden. Dit heeft als nadelig gevolg dat het kapitaal wordt verwaterd. Zie hierover mijn proefschrift 'Uitkeringen aan aandeelhouders' IVO 42 (2003), in 4.4.

Justitie en Veiligheid⁹ (de ‘Tijdelijke Wet’) is aan het bestuur van een NV de bevoegdheid toegekend om de termijn voor de jaarlijkse algemene vergadering¹⁰ te verlengen met vier maanden. Voor NV’s waar het bestuur niet de mogelijkheid heeft om een gedeelte van de winst te reserveren, zou hiermee in ieder geval het moment waarop door de algemene vergadering over de winst wordt beschikt, uitgesteld kunnen worden.¹¹

Maar ook bij besloten vennootschappen is de vraag of dividend betaald moet worden zeer actueel. Het wegvallen of in sterke mate verminderen van de omzet, het aanblijven van de vaste lasten en de liquiditeitstekorten die ontstaan kunnen een strijd opleveren tussen de vennootschap en haar aandeelhouder(s) om de beschikbare cash. Het bestuur van de vennootschap zal hierin de belangrijkste rol spelen. Ik zal hierna enkele punten van aandacht behandelen.

2. Het wettelijke kader

Bij een BV is de situatie bij uitkeringen meestal anders dan bij een open NV. De voor een uitkering geldende wettelijke bepalingen komen op het volgende neer.¹² Tenzij de statuten anders bepalen, is de algemene vergadering bevoegd om a) over de winst zoals deze uit de jaarrekening blijkt te beschikken en b) tot het vaststellen van andere uitkeringen. Een besluit dat strekt tot uitkering heeft echter geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Een uitkering die ondanks het ontbreken van die goedkeuring wordt gedaan geldt als een onverschuldigde betaling. Een uitkering is alleen mogelijk voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet en de statuten moeten worden aangehouden. Een besluit dat strekt om een uitkering te doen die niet voldoet aan deze vermogenstest is nietig. Is er naar aanleiding van dit naar het blijkt nietige besluit een betaling gedaan, dan kan deze als onverschuldigd worden teruggevorderd.

3. De basis voor de vermogenstoets

Wordt vastgesteld dat een BV geen wettelijke of statutaire reserves hoeft aan te houden, dan is deze vermogenstoets

niet van toepassing.¹³ Moet de vermogenstoets wel worden toegepast, dan is de basis waarop dat wordt gedaan van groot belang. Als verantwoordelijke voor de betaalde partij zal het bestuur zich van de juiste vermogensopstelling moeten vergewissen opdat de vennootschap geen onverschuldigde betalingen doet, met het risico dat het te veel betaalde bedrag door de ontvangende aandeelhouder niet wordt terugbetaald. In de wet is niet bepaald welke vermogensopstelling dient te worden gebruikt.¹⁴ Uit de wetsgeschiedenis volgt dat de jaarrekening kan dienen om de omvang van het eigen vermogen en de reserves vast te stellen.¹⁵ Ik merk daarbij het volgende op. Het is belangrijk eerst vast te stellen wat de uitkering precies behelst en dat ook zorgvuldig in het besluit tot uitkering vast te leggen. Gaat het om een uitkering van winst over 2019 (als bedoeld paragraaf 2 onder a), dan moet gekeken worden naar de jaarrekening 2019. Voor veel BV’s zal in april en mei 2020 gelden dat de jaarrekening nog moet worden opgemaakt. Totdat deze jaarrekening is opgesteld en door de algemene vergadering is vastgesteld, is de reguliere uitkering van winst over 2019 dus nog niet mogelijk.¹⁶ Op grond van art. 16 Tijdelijke Wet kan het bestuur overigens de termijn voor het opmaken van de jaarrekening met ten hoogste vijf maanden verlengen. Daarmee wordt de reguliere uitkering uitgesteld. Bij de vaststelling van “andere uitkeringen”¹⁷ geldt m.i. dat het bestuur zal moeten (kunnen) besluiten dat de laatst vastgestelde jaarrekening niet (meer) voldoet om de vermogenstest te doen en dat een tussentijdse vermogensopstelling geboden is om zo dicht mogelijk tegen de datum van uitkering

9 *Kamerstukken II* 2019/20, 35 434, nr. 2., aangenomen door de Tweede Kamer op 16 april 2020.

10 Art. 2:108 lid 2 BW. De Hoge Raad heeft overigens geoordeeld dat de stelling dat in de jaarlijkse algemene vergadering de jaarstukken dienen te worden vastgesteld in de wet geen steun vindt. HR 11 februari 1955, *NJ* 1956, 318.

11 Voor NV’s waarvan de statuten geen winstbeschikkingsbepaling bevatten geldt dat ingevolge art. 2:105 lid 1 BW de winst die uit de jaarrekening blijkt, mits aan de vermogenstoets van lid 2 is voldaan, aan de aandeelhouders moet worden uitgekeerd. Door uitstel van de algemene vergadering wordt de vaststelling van de jaarrekening en daarmee de uitkering uitgesteld.

12 Art. 2:216 leden 1, 2 en 3 BW.

13 *Kamerstukken I* 2011/12, 31 058, E, p. 7. Sommige statuten bevatten nog een bepaling waarbij wordt verwezen naar de vermogenstest zoals die luidde voor de wijziging van art. 2:216 BW. In dat geval geldt dat het gestorte en opgevraagde gedeelte van het kapitaal onderdeel uitmaken van de vermogenstest totdat de statuten op dit punt zijn aangepast. Art. 2:216 lid BW laat immers een statutaire beperking in de uitkeringsruimte van de algemene vergadering toe. Zie in dit verband ook Rb. Gelderland 17 februari 2014, *JOR* 2015/63, m.nt. Quist.

14 De wet bepaalt niet dat de vastgestelde jaarrekening waaruit de hoogte van de winst blijkt ook als ijkpunt moet dienen voor de vermogenstest bij een uitkering van die winst. Art. 2:105 lid 3 BW doet dat wel voor de NV.

15 *Kamerstukken I* 2011/12, 31 058, E, p. 7. De minister merkt op dat op grond van de jaarrekening de omvang van het eigen vermogen en de reserves eenvoudig kan worden vastgesteld en dat een afzonderlijke vermogensopstelling niet hoeft te worden opgesteld. Zoals ik schreef in 2.2.5 van mijn proefschrift zijn naar mijn mening aanpassingen vanwege gebeurtenissen na de balansdatum soms noodzakelijk omdat zij direct invloed hebben op de vrij uitkeerbare ruimte binnen het eigen vermogen, zoals tussentijdse uitkeringen en inkoop van aandelen. Daarbij geldt m.i. dat hoe meer tijd er verstreken is sinds de balansdatum, hoe meer er reden is om toch een tussentijdse vermogensopstelling te maken om de vermogenstoets uit te voeren.

16 Ik verwijs naar de bijdrage van H. Beckman *‘Jaarrekeningperikelen in tijden van corona’* in *Ondernemingsrecht* 2020/XXI over het continuïteitsperspectief en het effect ervan voor de waardering in de jaarrekening en de (mogelijke) noodzakelijke verlenging van de termijn waarbinnen de jaarrekening moet worden opgemaakt. Voor de continuïteitsvraag vanuit de optiek van de controlerend accountant verwijs ik naar de bijdrage van P.W.A. Eimers *‘Continuïteit in de controleverklaring ten tijde van COVID-19’*.

17 Het betreft dan een uitkering van winst van een afgelopen boekjaar waarover de jaarrekening nog niet is vastgesteld, een uitkering ten laste van winst van een lopend boekjaar en een uitkering ten laste van een reserve.

de hoogte van het vrij uitkeerbare deel van het eigen vermogen te kunnen bepalen.

4. **Besluitvorming over de uitkering en de goedkeuring door het bestuur**

Meestal is de wettelijke hoofdregel van toepassing en beslist de algemene vergadering over alle uitkeringen.¹⁸ Dit betekent dat het bestuur geen invloed heeft op het bedrag van de winst waarover de algemene vergadering kan beschikken,¹⁹ maar slechts of het besluit gevolg zal hebben. Het bestuur kan de uitkering tegenhouden door zijn goedkeuring aan het besluit te weigeren. Wordt de goedkeuring gegeven dan wordt de uitkering, voor zover niet anders is bepaald, direct opeisbaar. Het goedkeuringsbesluit heeft dan dus direct extern effect. Veel BV's hebben een aandeelhouder die de meerderheid van de stemmen in de algemene vergadering heeft en daarmee grote invloed kan uitoefenen op het bestuur. Dit geldt helemaal als de statuten bepalen dat het bestuur zich dient te gedragen naar de aanwijzingen van de algemene vergadering, tenzij deze in strijd zijn met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.²⁰

De visie van het bestuur en de algemene vergadering, althans de controlerende aandeelhouder, over een verantwoorde uitkering kunnen behoorlijk verschillen.²¹ Bestuurders kunnen uiteraard hun raadgevende stem in de algemene vergadering gebruiken om hun visie op het voorgenomen voorstel tot uitkering te ventileren, maar of dat enig effect zal hebben valt vaak te bezien. Dat zal in corona tijd niet anders zijn. Daarbij komt dat een aandeelhouder nu zelf (dringend) geld nodig kan hebben en dan dus zal streven naar een zo hoog mogelijke uitkering. Dat betekent dat het bestuur door de controlerende aandeelhouder onder druk kan worden gezet om de goedkeuring aan de uitkering te verlenen. Het probleem hierbij is dat het bestuur volgens de wet slechts bij 'voorzienbare betalingsonmacht'²² zijn goedkeuring mag weigeren.²³ Tegen de beperking heb ik vanaf het begin grote bezwaren gehad.²⁴ Kort samengevat komen deze erop neer dat ik meen dat juist bij een uitkering, waarbij om niet afstand wordt gedaan van een vermogensbestanddeel, het belang van de

vennootschap dat als richtsnoer dient voor de uitoefening van de bestuurstaak, van grote invloed moet zijn op het al dan niet geven van de goedkeuring. Gezien de corona situatie kan ik mij goed voorstellen dat het bestuur langer de tijd neemt om over een eventuele goedkeuring te besluiten en eerst het verloop van de crisis de komende maanden wil afwachten voordat goedkeuring aan de uitkering gegeven wordt.

Een gegeven goedkeuring waardoor het besluit tot uitkering gevolg heeft gekregen zal achteraf beoordeeld kunnen worden in de context van (on)behoorlijke taakvervulling als bedoeld in art. 2:9 BW. Daarbij komt de in art. 216 lid 3 BW genoemde aansprakelijkheid voor iedere bestuurder die op het moment van de uitkering wist of redelijkerwijs kon voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet kon voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden voor het tekort dat door de uitkering is ontstaan. Voor een bestuur dat gevraagd wordt zijn goedkeuring te geven voor een uitkering die op korte termijn zou moeten plaatsvinden meen ik dat de toets van de voorzienbare betalingsonmacht zeer lastig kan zijn. Niemand kan de gevolgen van de coronacrisis voorzien, laat staan overzien en niemand weet hoe lang het gaat duren. Dit maakt de beoordeling achteraf of de bestuurders toen het bestuur het goedkeuringsbesluit nam of op het moment van de uitkering 'ernstig rekening' moesten houden met de betalingsonmacht na de uitkering lastig. Ik denk dat de neiging zal bestaan om dit in de coronatijd eerder aan te nemen dan daarvoor. De intrede van een recessie is zeker, maar de omvang onzeker en in dat licht zal de financiële (on)gezondheid van de vennootschap bekeken moeten worden. Dit lijkt mij zonder meer een reden om voor de beoordeling de vermogensopstelling op basis waarvan de uitkering zou plaatsvinden te actualiseren²⁵ en de prognoses voor het komende jaar aan te passen. Een conservatieve schatting ligt voor de hand bij deze onzekerheid. Daarbij past extra aandacht voor het debiteurenbestand. Ook voor vennootschappen die qua omzet weinig last lijken te hebben van de gevolgen van de coronacrisis kunnen genoodzaakt zijn vorderingen af te waarden omdat debiteuren in financiële nood verkeren.

Het bestuur van een vennootschap aan het hoofd van een nationale of internationale groep waarbinnen de coronacrisis liquiditeitsproblemen oplevert of dreigt op te leveren zal de cashpositie van de groepsmaatschappijen evalueren om de liquiditeitsbehoefte van de verschillende groepsmaatschappijen op de meest efficiënte wijze te beheersen. Uitkering van wat wordt gezien als overtollig eigen vermogen kan een instrument daartoe zijn. Voor het bestuur van een groepsmaatschappij die door de aandeelhouder geïnstrueerd wordt om in het belang van de groep de goedkeuring aan een uitkering te geven is het volgende van belang. Indien de moeder een 403- verklaring heeft

18 Bij weinig BV's bepalen de statuten dat het bestuur de bevoegdheid heeft om de winst geheel of gedeeltelijk te reserveren (art. 2:210 lid 7 BW).

19 Bij vennootschappen met een directeur die tevens grootaandeelhouder is, geldt dit natuurlijk niet.

20 Art. 2:239 lid 4 BW.

21 Zie over de spagaat van het bestuur mijn artikel in Tijdschrift voor Arbeid & Onderneming, 2013/4 'De uitkering en de goedkeuring – een lastige kwestie voor het bestuur'.

22 Zie over de nadere invulling van dit begrip mijn bijdrage: 'Doorbraak van aansprakelijkheid bij uitkeringen' in 'Opstellen aangeboden aan prof. mr. J.B. Huizink', ZIFO 29, Kluwer 2019.

23 De Minister heeft in 2018 de beperkte beoordelingsgrond voor het bestuur bevestigd, zie *Kamerstukken II* 2018/19, 34 491, nr. 6, p. 12.

24 Zie mijn preadviezen voor respectievelijk de Vereniging Handelsrecht: 'Het verleden, heden en de toekomst van de kapitaalbescherming' in *De vereenvoudigde BV* (2006), pag. 250 en voor de KNB: 'Kapitaal en kapitaalbescherming' in *Het nieuwe BV-recht voor de praktijk* (2008), 4.2.1.2.

25 *Kamerstukken I* 2011/12, 31 058, E, p. 8.

afgegeven en het bestuur van de groepsmaatschappij zich er voldoende van overtuigd heeft dat de moeder haar verplichtingen hieruit kan voldoen, dan kan het bestuur dit bij zijn oordeel betrekken. Schuldeisers kunnen zich immers melden bij de moeder. Is er geen 403-verklaring afgegeven of wordt bij een 403-verklaring aan de kredietwaardigheid van de moeder getwijfeld dan betekent de norm van art. 2:216 lid 2 BW m.i. dat het bestuur zich uitsluitend moet laten leiden door de uitkomst van de beoordeling of de vennootschap haar eigen schuldeisers kan voldoen. Dit gaat voor het groepsbelang of het belang van de aandeelhouder(s).²⁶

Wordt de goedkeuring gevraagd voor een uitkering op langere termijn, dan kan het bestuur m.i. de goedkeuring weigeren omdat het meent dat de beoordeling of er sprake zal zijn van voorzienbare betalingsonmacht door de uitkering nog niet gemaakt kan worden en er dus geen zorgvuldige besluitvorming kan plaatsvinden. Eventueel zou de goedkeuring gegeven kunnen worden onder de voorwaarde dat vlak voor het moment van de uitkering het bestuur de financiële situatie van de vennootschap positief beoordeelt. Is al een goedkeuring gegeven voor een uitkering op termijn, dan kan het bestuur na beoordeling van de situatie zoals hiervoor omschreven, overwegen het besluit daartoe in te trekken. Voor een tussentijdse uitkering van winst over het afgelopen boekjaar waarover de jaarrekening nog niet is vastgesteld of een uitkering ten laste van de winst van een lopend boekjaar, kan in het besluit worden opgenomen dat het om een voorlopige uitkering gaat. Het vaststellen van de desbetreffende jaarrekening laat zien of de uitkering definitief wordt of dat de aandeelhouder iets moet terugbetalen. Is hierover niets in de statuten bepaald, dan is de uitkering definitief, behoudens de mogelijke terugbetalingsverplichting van art. 2:216 lid 3 BW. Voor veel vennootschappen zal gelden dat de winstverwachtingen voor het lopende boekjaar fors bijgesteld worden en eventuele (voorlopige) tussentijdse uitkeringen zullen hierop aangepast moeten worden. Een bestuur dient bij het al dan niet geven van zijn goedkeuring aan een besluit tot het doen van een tussentijdse voorlopige uitkering aandacht te besteden aan de solvabiliteit van de aandeelhouder in verband met de mogelijke terugbetalingsverplichting.

Het is raadzaam om de besluitvorming over de goedkeuring schriftelijk vast te leggen en met de vermogensopstelling op basis waarvan de goedkeuring is gegeven met daarbij de prognoses over de solvabiliteit en liquiditeit en een inschatting van het effect van de coronacrisis op de bedrijfsvoering te administreren. Het delen van deze informatie met de aandeelhouder(s) kan het aansprakelijkheidsrisico voor het tekort als bedoeld in art. 2:216 lid 3 BW voor de individuele bestuurders mitigeren indien de vennootschap na de uitkering haar schulden niet kan voldoen. Als wordt

vastgesteld dat de bestuurders op het moment van de uitkering daar 'ernstig rekening' mee hadden moeten houden geldt dat ook voor de uitkering ontvangende aandeelhouder. Dit betekent voor die aandeelhouder een vergoedingsplicht van het tekort door de uitkering voor ten hoogste het door hem ontvangen bedrag van de uitkering. Ik kan mij voorstellen dat de zorgen van bestuurders voor persoonlijke aansprakelijkheid vanwege de uitkering hiermee niet geheel zijn weggenomen. De kredietwaardigheid en de residentie van de ontvangende aandeelhouder zullen hierbij een rol spelen. De aansprakelijkheid van een bestuurder bestaat immers naast die van de ontvangende aandeelhouder en de keuze tussen de bestuurder met woonplaats in Nederland of de aandeelhouder gevestigd in een ver land is dan snel gemaakt. Specifieke decharge door de algemene vergadering voor de desbetreffende uitkering zal waarschijnlijk een vordering op grond van art. 2:9 lid 2 en 2:216 lid 3 BW in de weg staan,²⁷ maar dat geldt niet voor mogelijke vorderingen op grond van art. 2:248 lid 1 BW als de vennootschap failliet mocht gaan of voor vorderingen van derden op grond van onrechtmatige daad.²⁸

5. Afsluiting²⁹

Met de bovenstaande beschouwingen heb ik niet willen overbrengen dat er sinds de corona uitbraak geen uitkering aan aandeelhouders meer mogelijk is. De gevolgen zijn per vennootschap te verschillend om daar überhaupt een uitspraak over te kunnen doen. Ik zou het willen samenvatten dat de coronacrisis een reden is voor extra dijkbewaking. Definitieve uitkeringen kunnen plaatsvinden als de vennootschap na zorgvuldige beoordeling van het bestuur over het effect van de coronacrisis (en andere belangrijke omstandigheden) zich geen zorgen hoeft te maken over de continuïteit en vraag of crediteuren in de komende afzienbare tijd betaald kunnen worden. Bij sommige vennootschappen zal het bestuur voor de zekerheid wat meer eigen vermogen dan gebruikelijk als een extra buffer willen aanhouden voor de komende economische barre tijd die wordt voorspeld. In het belang van de vennootschap lijkt me dat dan toch een wijs besluit.

²⁷ Zie mijn noot bij Rechtbank Gelderland, 16 maart 2016 *JOR* 2016/187 (World of Walas) en mijn bijdrage 'De marge van de décharge' in: Verantwoording aan Hans Beckman (2006).

²⁸ Hoge Raad 23 september 2016, *JOR* 2017/154, m.nt. Ten Berg en mijn commentaar in *Ondernemingsrecht* 2017/38 (Kelderman) en HR 8 november 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0401, *NJ* 1992/174 (Nimox). Zie over de aansprakelijkheid o.g.v. art. 2:248 en art. 6:162 BW verder uitgebreid mijn bijdrage: 'Doorbraak van aansprakelijkheid bij uitkeringen' in 'Opstellen aangeboden aan prof. mr. J.B. Huizink', ZIFO 29, Kluwer 2019.

²⁹ Verschillende schrijvers hebben over diverse aspecten van uitkeringen aan aandeelhouders geschreven. Gezien de beschikbare tijd voor het schrijven van dit artikel heb ik mij bij de verwijzingen beperkt tot mijn eigen werk hierover.